

Aita Xanti Onaindia (1909-1986)

Otsailaren 13an, igandez, hil zen Aita Xanti Onaindia, euskal idazle oparo eta ezaguna.

Aita Xanti Onaindia Amorton jaio zen 1909.go martxoan 24an. Hamabi urte zituela Larreako (Zornotza) komentuan sartu zen karmeldarren ordenan. Han igaro zituen bere bizitzako urte gehienak, salbu eta gudu garaian eta hurrengo urtetan atzera eta aurrera ibiltzea egokitu zitzaizkionak. Gudu garaian "gudari"en kapelau izan zen Elgeta eta Fikako fronteetan. Guda ondoren, zenbait urte gartzeleratuta egon zen fraile kontentuetan: Hoz de Tuero (Santander), Gasteiz eta Logroñon. Gartzela urte hauek aprobetxatu zituen ingelesa, frantsesa eta alemana ikasteko. Hoz de Tuero ko aita nagusi 1948-51 urteetan. Gero ostera, Larrera itzuli zen 1851-54 urteetan bertako Nagusi izan zelarik. 1954-57an Eibarko Nagusi. Ostera Larreako buru izendatu zuten 1957-60 urteetan. Geroztik, bere bizi guztia han igaro du harik eta otsailaren 13an hil zitzaigun arte.

Aita Xanti Onaindiak hainbat Euskararen alde lan egin duen gutxi izan da gure artean. Mota guztietako lanak, gainera. Berak esaten digunez, "gazte hasi zen olerkiak egiten: gerra aurretik hasi nintzen olerkiak egiten eta gerra aurretik ezagutu nituen Aitzol, Orixe, Erkiaga eta beste hainbat olerkari eta euskaltzale. Gerran ere, Elgetako frontean edo Fikan gudarien kapelau bezala nengoenean, hegazkin zarat eta metraila hotsen artean ere idatzi egiten genuen, eta egoera horretan aberria zen kasik gure gai bakarra, nahiz eta denborarekin gai mistikoetara jo dudana", esango digu. Geroztik berak egindako poesiak txit ugariak dira, haietako gehienak berak sortutako *Oleri* aldizkarian argitaratu zirelarik.

Halere olerki arloan azpimarragarria gertatu zen berak 1954. urtean argitara emandako *Mila euskal-olerki eder* liburua, ordura arteko euskal poesien antologia bipila. Hala diotsa Xabier Kintanak liburu honi buruz: *Mila euskal-olerki eder* atera zenean

“erdi bahiturik zegoen eta izugarriko eragozpenak zeuden liburuak lortzeko, baina, ordea, Espainiak mundu zabalean egiten zituen erakusketetan aurkitzerik zenuen, euskaraz liburuak argitaratzeko baimena ematen zutela adierazi nahi baitzuten. Liburu honetaz gain, beste honako hauen poesia eta bertso liburuak bildu eta argitara ere eman zituen: *Olerkiak*, Arrrese Beitiaren poesia guztiak 1956. urtean; *Enbeita oleskaria*, Kepa Enbeita “Urretxindorra”ren bertso nagusien bilduma 1966.ean. Bertsolariak asko zekiela argi eta garbi adierazita utzi zuen 1964. urtean *Gure bertsolariak* liburuak argitaratu zuenean.

Itzultzaile eta ekintzaile nekaezina. Kontaezinak dira bere itzulpen liburuak: 1955. urtean *Horati'ren odak* eta *Berjiliren Idazlanak osorik: Enearena*, 1966.ean, besteak beste.

Zenbait aldizkariren sortzaile ere izan zen: 1956. urtean *Karmel* izenekoa, oraindik ere jarraitzen duena, bestalde. Eta *Olerti* 1959. urtean. Bide guztiz

erabilia izan zuten garaiko gazteek aldizkari hau beren poesiak argitara emateko. Hirurogeigarren hamarkadako idazle askok aitortzen diote A. X. Onaindiari bere aitagoitasuna. Garaiko euskal mugimenduan zerikusi zuzena eta bizia izan zuen Pablo Iztuetak aitortzen digunez. *Eusko Jaurlaritzak*, 1990. urtean bere euskararen aldeko lan guztiari aitortza ona eginaz, “euskal letren saria” eman zion.

Azken urteotan, maiz ikusi izan dugu bere izena han eta hemen, hala nola duela urte batzuk Aitzoli egin zitzaion omenaldian edota Orixeri 1988. urtean egin zitzaionean emandako hitzaldi eta azalpenetan.

Langile erraldoia, euskaldun petoa, idazle ugaria, bere bizi guztia euskararen ardatz inguruan eman duen langile honek merezi du gure omenaldi berezia.

G. Etxeberria.